

Central European Forum
for Migration Research

Środkowoeuropejskie Forum
Badań Migracyjnych

Stan i dynamika ludności w Europie 2002–2052, a migracje kompensacyjne

Jakub Bijak, Dorota Kupiszewska,
Marek Kupiszewski, Katarzyna Saczuk

Środkowoeuropejskie Forum Badań Migracyjnych

Konferencja „Perspektywy demograficzne Europy”

Instytut Statystyki i Demografii SGH, ŚFBM oraz IOM Warsaw

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, 19 października 2005

Plan prezentacji

1. Wprowadzenie
2. Wskaźniki struktury ludności i siły roboczej
3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”
4. Podsumowanie i wnioski

1. Wprowadzenie

Cele:

- Analiza zależności pomiędzy migracjami międzynarodowymi, starzeniem się ludności oraz dynamiką siły roboczej, z wykorzystaniem idei „migracji kompensacyjnych”
- Ocena z tej perspektywy różnych propozycji polityki ludnościowej, migracyjnej i rynku pracy

Zakres:

- 27 krajów europejskich: UE (bez Cypru i Malty), plus Bułgaria, Rumunia, Norwegia i Szwajcaria.
Okres: 2002–2052

1. Wprowadzenie

- Tło: raport ONZ (2000) „*Replacement migration*” i jego krytyka (Espenshade, 2001; Coleman, 2002)
- Podobne analizy przeprowadzali Lesthaeghe *et al.* (1988), Wattelaar & Roumans (1991), Gesano (1994), Feld (2000), McDonald & Kippen (2000) ...
- Co jest nowego w naszej pracy:
 - Analiza jest skoncentrowana na wielu krajach europejskich, włączając Europę Środkowo-Wschodnią
 - Praca częściowo uwzględnia krytykę pod adresem raportu ONZ (2000), poprzez włączenie scenariuszy zmian aktywności ekonomicznej oraz przeprowadzenie symulacji „migracji kompensacyjnych” dla różnych zagregowanych wskaźników struktury ludności i siły roboczej

2. Wskaźniki struktury ludności i siły roboczej

Cztery scenariusze symulacji „migracji kompensacyjnych”, przy założeniu niemalejących poziomów następujących zmiennych:

- Liczby ludności ogółem
- *Potential Support Ratio (PSR)*
- *Economic Elderly Support Ratio (EESR)*
- *Labour Market Support Ratio (LMSR)*

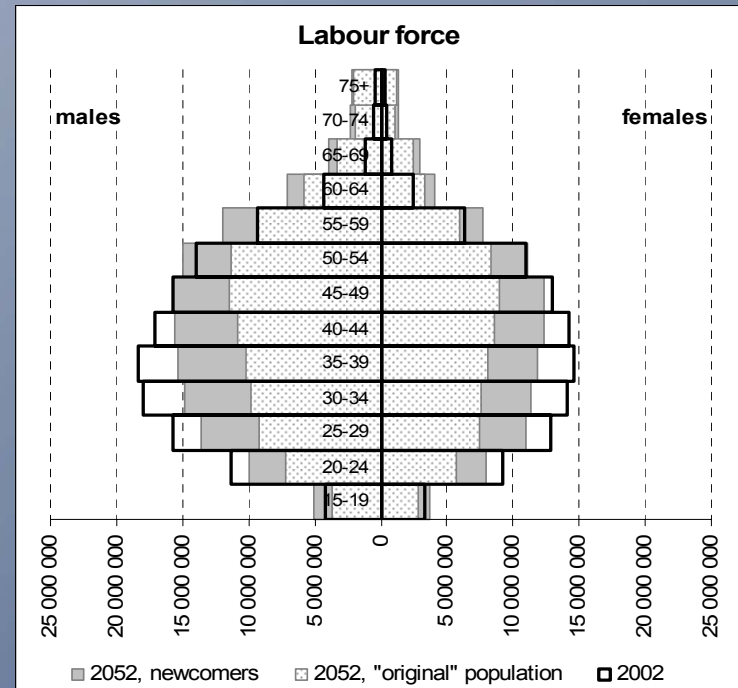
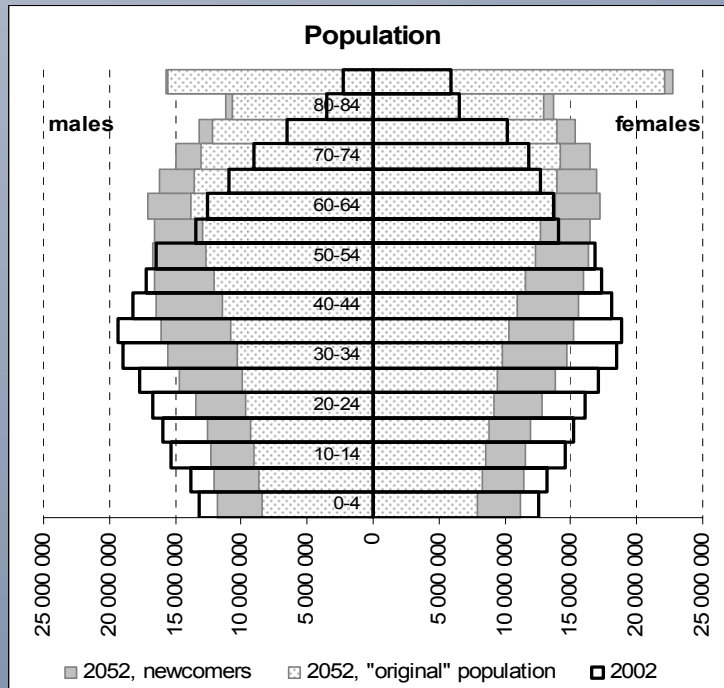

3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”

Scenariusz z niemalejącą **liczbą ludności**

- Łączne „migracje kompensacyjne” 2002–2052: **32.8 miliona osób**
- 10 krajów bez konieczności kompensacji: Belgia, Dania, Francja, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Norwegia, Szwajcaria, Szwecja, Wlk. Brytania. Minimalna wartość dla Finlandii (1.7 tys. osób)
- Największe absolutne wielkości „migracji kompensacyjnych” do 2052 r.: Rumunia (8.8 mln), Polska (6.6 mln), Niemcy (4.7 mln)
- Największe wartości względne w stosunku do liczby ludności w 2002: Bułgaria (45%), Rumunia (40%), Litwa i Łotwa (po 26%)
- Udział imigrantów po 2002 roku i ich potomków w ogólnej liczbie ludności w 2052 roku – 22%
- Wielkości realistyczne, ale cel nieracjonalny – kompensacja nie zatrzymuje procesu starzenia się ludności

3. Symulacje „migracji kompensacyjnych” Scenariusz z niemalejącą liczbą ludności, 27 krajów

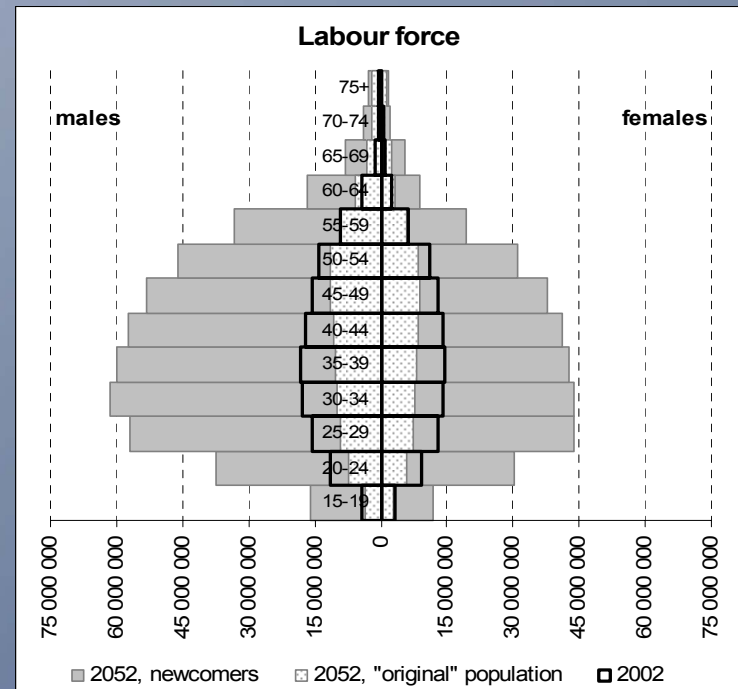
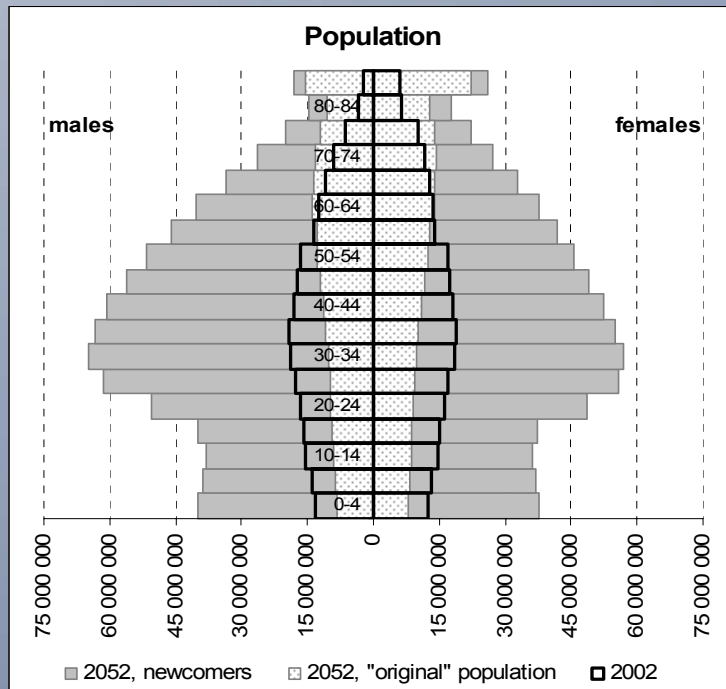
3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”

Scenariusz z niemalejącym **wskaźnikiem PSR**

- Łączne „migracje kompensacyjne” 2002–2052: **827.8 miliona osób**
- Największe absolutne wielkości „migracji kompensacyjnych” do 2052 r.: Niemcy (130 mln), Polska (108 mln), Włochy (87 mln)
- Największe wartości względne w stosunku do liczby ludności w 2002: Słowacja (338%), Irlandia (332%), Polska (282%), czyli kraje o najmłodszej wyjściowej strukturze wieku
- Udział imigrantów po 2002 roku i ich potomków w ogólnej liczbie ludności w 2052 roku – 72%
- Wielkości nierealistyczne ze względu na strukturę wieku migrantów – kompensacja wywołuje potrzebę jeszcze większej kompensacji, żeby powstrzymać spadek PSR (efekt zbliżony do piramid finansowych)

3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”

Scenariusz z niemalejącym **wskaźnikiem PSR**, 27 krajów

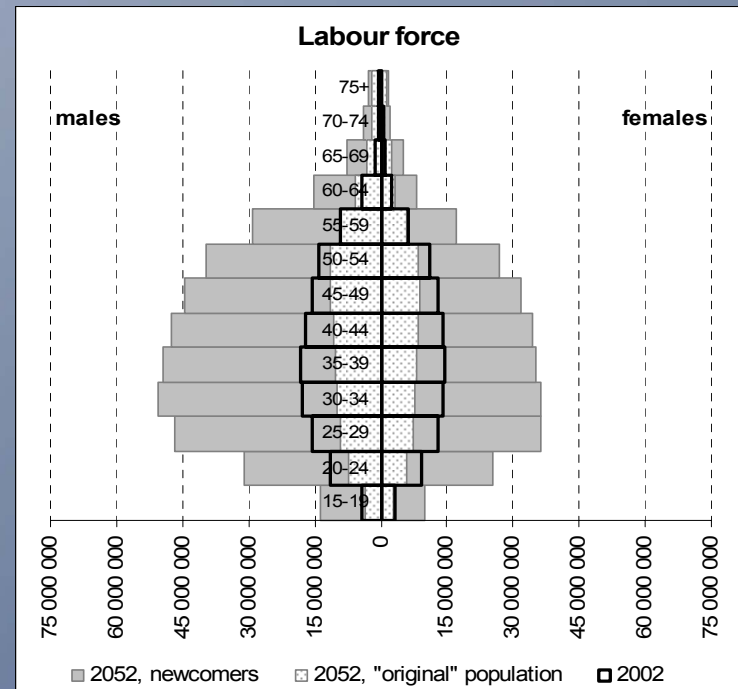
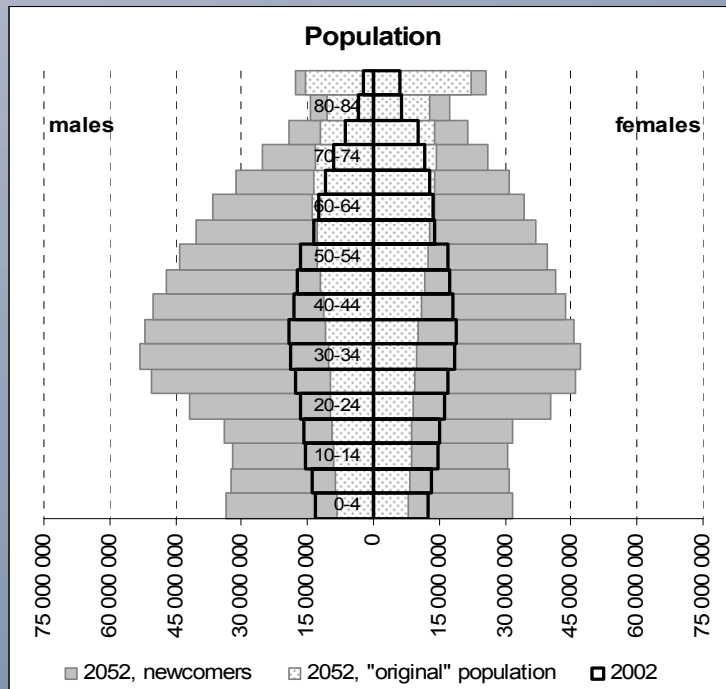
3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”

Scenariusz z niemalejącym **wskaźnikiem EESR**

- Łączne „migracje kompensacyjne” 2002–2052: **653.1 miliona osób**
- Największe absolutne wielkości „migracji kompensacyjnych” do 2052 r.: Niemcy (100 mln), Polska (81 mln), Włochy (64 mln)
- Największe wartości względne w stosunku do liczby ludności w 2002: Irlandia (265%), Słowacja (247%), Rep. Czeska (225%), również kraje o bardzo młodej strukturze wieku w 2002 r.
- Udział imigrantów po 2002 roku i ich potomków w ogólnej liczbie ludności w 2052 roku – 67%
- Wielkości mniejsze, niż w poprzedniej symulacji, ale równie nierealistyczne (struktura wieku wciąż daleka od stacjonarnej)

3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”

Scenariusz z niemalejącym **wskaźnikiem EESR**, 27 krajów

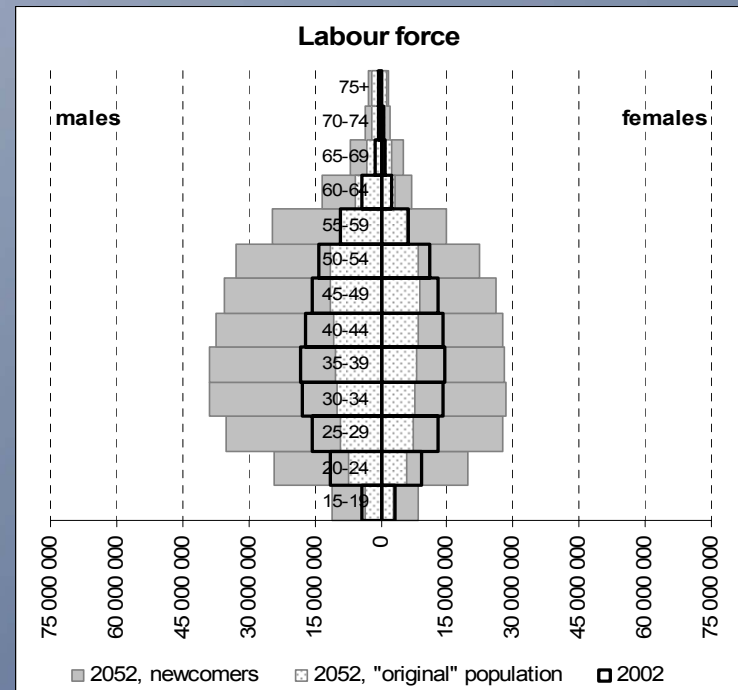
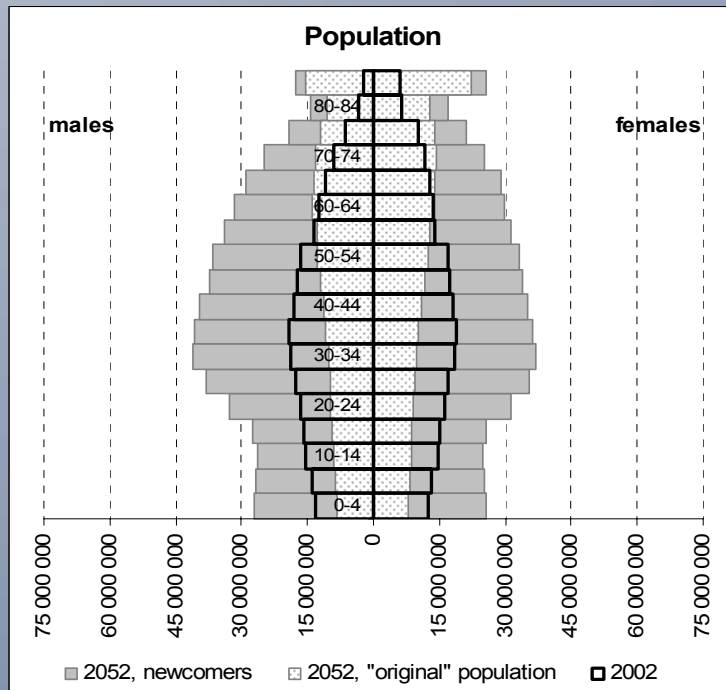
3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”

Scenariusz z niemalejącym **wskaźnikiem LMSR**

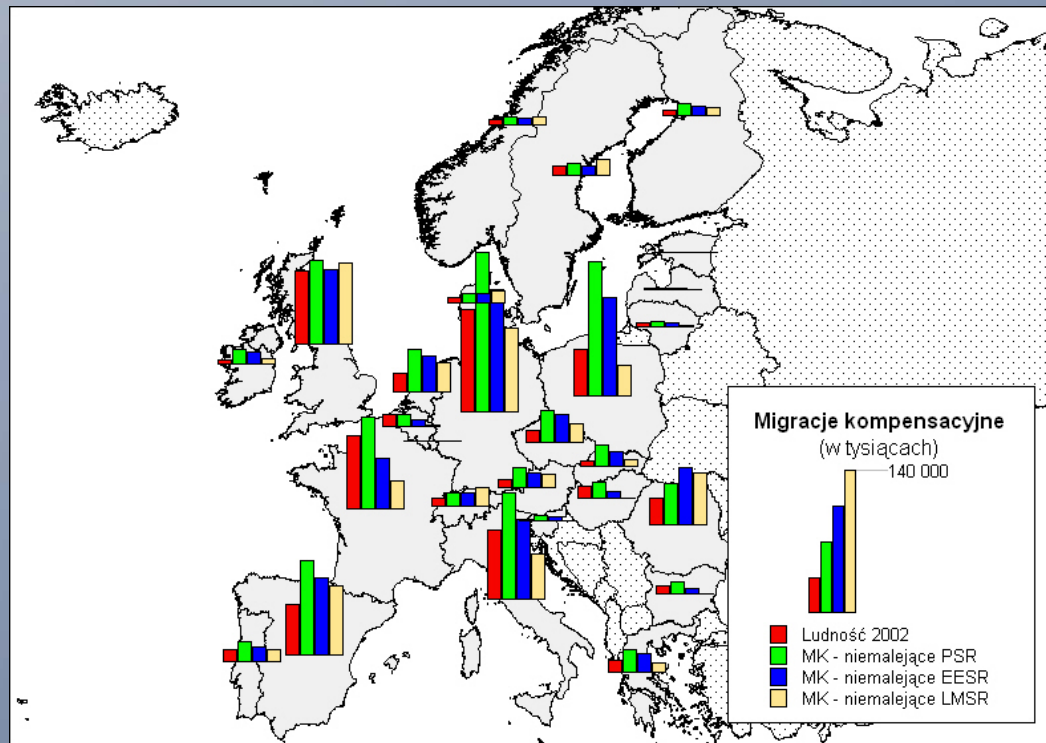
- Łączne „migracje kompensacyjne” 2002–2052: **470.7 miliona osób**
- Największe absolutne wielkości „migracji kompensacyjnych” do 2052 r.: Niemcy (68 mln), Wlk. Bryt. (66 mln), Hiszpania (57 mln)
- Największe wartości względne w stosunku do liczby ludności w 2002: Szwajcaria (209%), Rumunia (195%), Dania (187%), kraje o wysokiej stopie aktywności zawodowej w 2002 r.
- Udział imigrantów po 2002 roku i ich potomków w ogólnej liczbie ludności w 2052 roku – 61%
- Wielkości mniejsze, niż w poprzedniej symulacji, ale wciąż nierealistyczne, ze strukturą wieku daleką od stacjonarnej

3. Symulacje „migracji kompensacyjnych”

Scenariusz z niemalejącym **wskaźnikiem LMSR**, 27 krajów

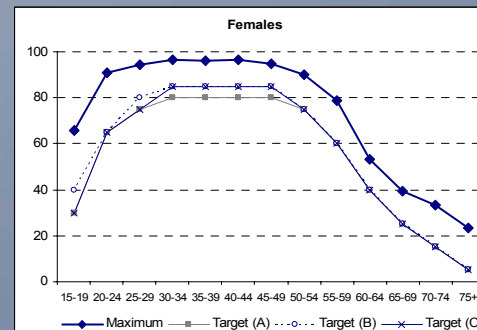
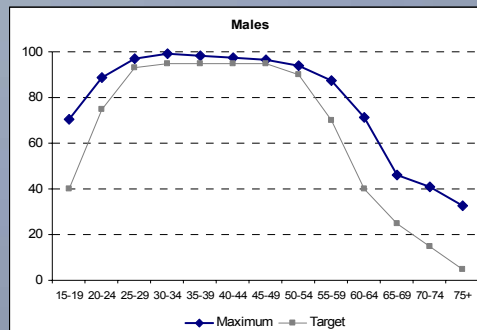

3. Symulacje „migracji kompensacyjnych” „Migracje kompensacyjne” – wartości absolutne

3. Symulacje „migracji kompensacyjnych” Gra na czas: „maksymalna aktywność ekonomiczna”

- Maksymalne poziomy aktywności ekonomicznej dla wszystkich krajów z lat 1985–2002 założone dla całego okresu 2002–2052

- Wynik – LMSR nie spada poniżej poziomów z 2002 roku:
 - Do końca horyzontu symulacji (2052) dla 21 krajów,
 - Do lat 2047–2052 dla czterech krajów (CZ, ES, NL, SK),
 - Do lat 2042–2047 dla Portugalii,
 - Do lat 2022–2027 dla Szwajcarii.

4. Podsumowanie i wnioski

- **Większość symulacji dała w wyniku nierealistyczne poziomy „migracji kompensacyjnych”**
- **Możliwe cele polityki ludnościowej i rynku pracy:**
 - Wzrost dzietności – rozwiązanie długookresowe (Lesthaeghe, 2000). Problemy: jak to osiągnąć i kiedy poszczególne rozwiązania przyniosą efekty?
 - Wzrost aktywności ekonomicznej (Coleman, 2002) – pożądana opcja w średnim okresie (< 50 lat), łagodząca negatywne skutki starzenia się ludności, zanim nastąpi wzrost dzietności.
 - Imigracje: nie są żadnym rozwiązaniem problemów związanych ze starzeniem się ludności, a raczej instrumentem likwidowania niedoborów pracy w pewnych sektorach (Korcelli, 2003)
 - Podnoszenie wieku emerytalnego – konieczne (→ *inne prace*)
 - Podnoszenie społecznej świadomości kwestii związanych ze starzeniem się ludności